

MALA I SREDNJA PODUZEĆA

Mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća (MSP-ovi) predstavljaju 99 % svih poduzeća u EU-u. Ona osiguravaju dvije trećine radnih mjesta u privatnom sektoru i zaslužna su za više od polovice cjelokupne dodane vrijednosti koju ostvaruju poduzeća u EU-u. Razni akcijski programi usvojeni su kako bi se povećala konkurentnost MSP-ova zahvaljujući istraživanjima i inovacijama, te kako bi im se omogućio bolji pristup financiranju. U strategijama koje su donesene kako bi se osigurali bolji okvirni uvjeti za MSP-ove vodilo se računa i o postizanju ugljične neutralnosti i o digitalnoj tranziciji. Povrh toga, učinci pandemije bolesti COVID-19 i rata u Ukrajini potaknuli su drugačije razmišljanje o gospodarskom oporavku, obnovi i jačanju otpornosti MSP-ova.

PRAVNA OSNOVA

MSP-ovi uglavnom djeluju na nacionalnoj razini jer ih relativno malo sudjeluje u prekograničnom poslovanju unutar EU-a. MSP-ovi su, međutim, neovisno o opsegu njihova poslovanja, obuhvaćeni zakonodavstvom EU-a na različitim područjima, kao što su oporezivanje (članci 110. do 113. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU)), tržišno natjecanje (članci 101. do 109. UFEU-a) i pravo društava (pravo poslovnog nastana: članci 49. do 54. UFEU-a). Definicija MSP-ova može se pronaći u preporuci Komisije 2003/361/EZ.

CILJEVI

Mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća predstavljaju 99 % svih poduzeća u EU-u. Zapošljavaju oko 100 milijuna ljudi te predstavljaju ključan izvor poduzetničkog duha i inovacija, koji su presudni za konkurentnost poduzeća u EU-u. Cilj je politike EU-a na području malog i srednjeg poduzetništva osigurati da politike i mjere Unije budu prilagođene malim poduzećima te da doprinose većoj privlačnosti Europe za osnivanje poduzeća i poslovanje.

POSTIGNUĆA

A. Akt o malom poduzetništvu (SBA)

Komisija je u lipnju 2008. predložila sveobuhvatnu i detaljnu inicijativu o MSP-ovima u obliku [komunikacije o Aktu o malom poduzetništvu](#). Cilj je tog Akta bio stvoriti novi politički okvir kojim bi se povezali postojeći instrumenti te kojim bi se nastavilo s radom na temeljima Europske povelje o malom poduzetništvu i Moderne politike rasta i zapošljavanja za MSP-ove. Umjesto sveobuhvatnog pristupa na razini Zajednice,

Aktom se zauzeo „pristup političkog partnerstva s državama članicama”. Cilj je tog Akta bio poboljšati opći pristup koji se zauzima prema poduzetništvu u EU-u vodeći se načelom „prednost malim subjektima”.

1. Pametna regulativa

Smanjenje administrativnog opterećenja i birokracije prioritet je Komisije u Aktu o malom poduzetništvu. Javna uprava koja je bolje prilagođena potrebama MSP-ova mogla bi uvelike doprinijeti njihovom rastu. Za mala su poduzeća naročito su bile korisne izmjene Direktive o borbi protiv kašnjenja u plaćanju (kojima se od javnih tijela traži da podmire račune u roku od 30 dana, kao sigurnosno jamstvo za MSP-ove) i Direktive o elektroničkom izdavanju računa (kojima se takve račune izjednačuje s tiskanim računima). Nadalje, zahvaljujući modernizaciji politike EU-a o javnoj nabavi, administrativno je opterećenje za MSP-ove u postupku javne nabave manje, a njihove su mogućnosti za zajedničko podnošenje ponuda veće. Istim su pristupom pojednostavljene obveze financijskog izvještavanja te je smanjeno administrativno opterećenje za MSP-ove zahvaljujući modernizaciji javne nabave u EU-u i Računovodstvene direktive (sada Direktiva 2013/34/EU).

U svojoj [komunikaciji od 29. travnja 2021. naslovljenoj „Bolja regulativa: zajedničkim snagama za bolje zakonodavstvo”](#) Komisija je uvela pristup „jedan za jedan” za donošenje politika na razini EU-a, skrećući pozornost tvorca politika na posljedice i troškove primjene zakonodavstva, posebno za mala i srednja poduzeća (MSP-ove). Cilj je tog pristupa osigurati da se opterećenje koje proizlazi iz zakonodavnih prijedloga Komisije neutralizira smanjenjem postojećeg opterećenja u istom području politike.

2. Pristup financiranju

MSP-ovi često ne uspijevaju dobiti potrebna financijska sredstva na financijskim tržištima. Određeni je napredak postignut u povećanju dostupnosti financiranja i kredita za MSP-ove stavljanjem na raspolaganje zajmova, jamstava i poduzetničkoga kapitala. Europske financijske institucije — Europska investicijska banka (EIB) i Europski investicijski fond (EIF) — pojačale su svoje aktivnosti u pogledu MSP-ova.

U Aktu se pristup financiranju navodi kao drugi najveći problem s kojim se suočavaju pojedinačna mala i srednja poduzeća. Komisija je stoga u studenome 2011. predložila „[Akcijski plan za poboljšanje pristupa financiranju za mala i srednja poduzeća](#)”. On je između ostalog uključivao političke inicijative za lakši pristup tržištima poduzetničkoga kapitala za MSP-ove. Komisija prati situaciju u vezi s pristupom financiranju za MSP-ove preko Istraživanja o pristupu financiranju za poduzeća (SAFE), koje zajednički provode Komisija i Europska središnja banka.

3. MSP-ovi na jedinstvenom tržištu

U Aktu o malom poduzetništvu i komunikacijama Komisije „[Prema aktu o jedinstvenom tržištu — za visokokonkurentno socijalno tržišno gospodarstvo](#)” i „[Akt o jedinstvenom tržištu II](#)” istaknuta je potreba za stalnim poboljšavanjem okvirnih uvjeta za poduzeća na jedinstvenom tržištu. Trenutačno su na snazi ili u pripremi razne inicijative i mjere za lakše osnivanje i poslovanje MSP-ova na unutarnjem tržištu. MSP-ovima su dopuštena odstupanja na brojnim poljima, primjerice na području pravila tržišnog natjecanja, oporezivanja i prava trgovačkih društava.

4. Politika tržišnog natjecanja

Politika državnih potpora EU-a već se dugo blagonaklono odnosi prema MSP-ovima, uvažavajući posebne poteškoće s kojima se susreću zbog svoje veličine. Komisija je 2014. donijela revidiranu Uredbu o općem skupnom izuzeću za državnu pomoć (Uredba (EU) br. 651/2014). Modernizacija sustava državnih potpora uključivala je i to da se državama članicama, ako su ispunjeni određeni uvjeti, daje veća fleksibilnost za dodjeljivanje državnih potpora MSP-ovima bez prethodnog obavještanja Komisije i dobivanja njezina odobrenja. U skladu s tom Uredbom, MSP-ovi mogu dobiti državnu potporu u iznosu do 7,5 milijuna EUR.

B. Mreže EU-a za mala i srednja poduzeća

Politike i mreže za pomoć MSP-ovima prije svega uključuju opće usluge podrške MSP-ovima u EU-u kao što su „Europska poduzetnička mreža”, „SOLVIT”, „Tvoja Europa — poduzetništvo”, „Mala i srednja poduzeća i okoliš” i „Savjeti za upotrebu kemikalija: nacionalne službe za pomoć pri primjeni Uredbe REACH”. Nadalje, potporu za inovacije i istraživanja nude inicijativa EU-a za pomoć korisnicima prava intelektualnog vlasništva „IPR Help Desk”, internetska stranica za tehničku pomoć MSP-ovima „SME Techweb”, projekt „Služba za pomoć MSP-ovima kao korisnicima prava privatnog vlasništva u Kini”, „Europska mreža poslovno-inovacijskih centara”, „Europska mreža inovacija na radnom mjestu” i inicijativa „Gate2Growth”.

C. MSP-ovi i istraživanja

Istraživanja, razvoj i inovacije najvažniji su za održivu uspješnost i rast MSP-ova u EU-u. Cilj programa Obzor 2020. za razdoblje 2014.–2020. bio je stvaranje boljeg i obuhvatnijeg sustava potpore za istraživačke i inovacijske aktivnosti MSP-ova, uključujući znatno pojednostavljenje zahvaljujući jedinstvenom skupu pravila. Taj pristup obuhvaćao je poticanje sudjelovanja MSP-ova uz pomoć „posebnog instrumenta namijenjenog MSP-ovima”, čiji je cilj bio popuniti praznine u financiranju početnih visokorizičnih istraživanja i inovacija koje provode MSP-ovi.

U reviziji koju je 2020. proveo Europski revizorski sud^[1] utvrđeno je da, iako se instrumentom za MSP-ove pruža učinkovita potpora MSP-ovima u razvoju njihovih inovacijskih projekata, postoje određeni izazovi u provedbi, primjerice u pogledu regionalne pokrivenosti i kasnog uvođenja koncepta neprihvatljivosti za financiranje.

Povrh toga, jačanje konkurentnosti MSP-ova bio je jedan od 11 tematskih ciljeva za kohezijsku politiku za razdoblje 2014.–2020. Dodatna ulaganja u MSP-ove ostvarena su i u okviru drugih tematskih ciljeva, osobito za istraživanja i inovacije, niskouglijčno gospodarstvo te informacijske i komunikacijske tehnologije.

[Obzor Europa](#), program EU-a za financiranje istraživanja i inovacija koji traje do 2027., sadržava novi element koji njegov prethodnik nije imao — Europsko vijeće za inovacije, s proračunom od 10,1 milijardi EUR za potporu revolucionarnim inovacijama tijekom cijelog životnog ciklusa, od istraživanja u ranoj fazi do financiranja i širenja *start-up* poduzeća i MSP-ova.

---

[1]Europski revizorski sud (2020.); Tematsko izvješće: Instrument za mala i srednja poduzeća u praksi: djelotvoran i inovativan program koji je suočen s izazovima, str. 17.

D. COSME — Program za konkurentnost poduzeća i MSP-ova

Uredba (EU) br. 1287/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o uspostavi Programa za konkurentnost poduzeća te malih i srednjih poduzeća (COSME) za razdoblje 2014.–2020. donesena je 11. prosinca 2013. S proračunom od 2,3 milijarde EUR za razdoblje 2014.–2020., program COSME imao je sljedeće opće ciljeve:

- poboljšanje pristupa financiranju za MSP-ove u obliku vlasničkog i dužničkog kapitala: kapitalni instrument za financiranje ulaganja u fazi rasta i instrument jamstva za zajmove koji je MSP-ovima omogućio neposredne ili druge dogovore s financijskim posrednicima o dijeljenju rizika radi pokrivanja zajmova; 1,3 milijarde EUR iz proračuna programa COSME dodijeljeno je financijskim instrumentima;
- poboljšanje pristupa tržištima unutar Unije, kao i svjetskim tržištima: usluge za pomoć poslovanju usmjerene na rast bile su ponuđene u okviru Europske poduzetničke mreže radi poticanja širenja poslovanja, kako na jedinstvenom tržištu, tako i izvan EU-a;
- promicanje poduzetništva: aktivnosti su uključivale razvoj poduzetničkih vještina i stavova, naročito među novim poduzetnicima, mladima i ženama.

E. Najnovije inicijative

Komunikacije Komisije od 10. ožujka 2020. naslovljene „[Nova industrijska strategija za Europu](#)” i „[Strategija za MSP-ove i održivu i digitalnu Europu](#)” sadrže prijedloge za pomoć MSP-ovima u radu, širenju djelatnosti i rastu. Parlament je reagirao na utjecaj pandemije COVID-19 na industrijske lance opskrbe i MSP-ove donošenjem [rezolucije 2020/2616\(RSP\)](#) o usklađenom djelovanju EU-a za potporu mjerama gospodarskog oporavka u travnju 2020. Zastupnici su 25. studenoga 2020. donijeli [rezoluciju 2020/2076\(INI\)](#) kojom su pozvali Europsku komisiju da predstavi revidiranu industrijsku strategiju.

Uzimajući u obzir posebno snažan štetan učinak inflacije i neizvjesnosti na MSP-ove, uzrokovan naglim porastom troškova energije i sirovina, predsjednica Komisije Ursula von der Leyen u svojem je govoru o stanju Europske unije u rujnu 2022. najavila „paket olakšica za MSP-ove”. Temelji tog paketa uključivali bi donošenje jedinstvenog skupa poreznih pravila za poslovanje u Europi (BEFIT) kako bi se smanjilo administrativno opterećenje, te jačanje Direktive o kašnjenju u plaćanju kako bi se ublažili rizici za likvidnost MSP-ova, čime bi im se pomoglo da osiguraju plaće za svoje zaposlenike i provode održiva ulaganja. Povrh toga, povjerenik Breton naglasio je da je potrebno iskoristiti moć digitalnih alata i podataka u korist MSP-ova te, što je posebno važno, olakšati im pristup vještinama i financiranju, što se, među ostalim, odnosi i na budući Fond za europsku suverenost.

Kako je istaknuto u strategiji za MSP-ove, mala poduzeća imaju većih poteškoća s dobivanjem financijskih sredstava nego velika poduzeća. Komisija je 7. prosinca 2022. objavila [prijedlog](#) o izmjeni Direktive 2014/65/EU radi povećanja privlačnosti

javnih tržišta kapitala u Uniji za poduzeća i olakšanja pristupa MSP-ova kapitalu i o stavljanju izvan snage Direktive 2001/34/EZ.

Komisija je 18. listopada 2022. objavila svoj [program rada za 2023.](#), prema kojem bi zakonodavni prijedlog revizije Direktive o borbi protiv kašnjenja u plaćanju trebao biti podnesen u trećem tromjesečju 2023.

ULOGA EUROPSKOG PARLAMENTA

Europski parlament još je 1983. proglasio „Godinu malih i srednjih poduzeća i obrta” te pokrenuo niz inicijativa za poticanje njihova razvoja. Parlament otad redovito iskazuje svoju predanost poticanju razvoja MSP-ova u Europi. Primjerice:

- U lipnju 2010. Parlament je donio [rezoluciju](#) o inovacijskoj politici Zajednice u svijetu koji se mijenja. U toj rezoluciji Parlament je istaknuo da je potrebno stvoriti uvjete u kojima će rizični kapital biti dostupniji MSP-ovima. Također je pozvao na razvoj instrumenata za financiranje MSP-ova kao što su mikrokrediti, poduzetnička kapitalna sredstva za osobe koje žele ulagati u inovativna poduzeća te ulaganja „poslovnih anđela” zainteresiranih za sponzoriranje poslovnih projekata mladih istraživača. Parlament je isto tako pozvao države članice i Komisiju da omoguće porezne, financijske, poslovne i administrativne poticaje za ulaganje.
- U svibnju 2011. Parlament je donio [rezoluciju](#) o reviziji Akta o malom poduzetništvu. U toj rezoluciji istaknuo je zabrinutost zbog činjenice da se testiranje utjecaja zakonodavstva na MSP-ove ne primjenjuje pravilno i dosljedno u svim novim zakonodavnim prijedlozima, posebice na nacionalnoj razini. Osim toga, upozorio je države članice na „prerevno” donošenje propisa koje nadilazi zahtjeve zakonodavstva EU-a pri prenošenju direktiva u nacionalno pravo.
- U listopadu 2012. Parlament je donio [rezoluciju](#) pod nazivom „Mala i srednja poduzeća: konkurentnost i poslovne prilike”. U toj rezoluciji Parlament je istaknuo niz područja među kojima su smanjenje administrativnog opterećenja, podrška konkurentnosti i otvaranju radnih mjesta, pokretanje *start-up* poduzeća i pristup informacijama i financiranju.
- U siječnju 2014. Parlament je donio [rezoluciju](#) o reindustrijalizaciji Europe u svrhu promicanja konkurentnosti i održivosti, u kojoj je istaknuo važnost MSP-ova u gospodarstvu EU-a i pozvao na pružanje posebne potpore i pomoći MSP-ovima.
- U rujnu 2016. Parlament je donio [rezoluciju](#) o pristupu financiranju za mala i srednja poduzeća i povećanju raznolikosti financiranja malih i srednjih poduzeća u uniji tržišta kapitala.
- U srpnju 2017. Parlament je donio [rezoluciju](#) o razvoju ambiciozne industrijske strategije EU-a kao strateškog prioriteta za rast, zapošljavanje i inovacije u Europi.
- U veljači 2019. Parlament je donio [rezoluciju](#) o sveobuhvatnoj europskoj industrijskoj politici o umjetnoj inteligenciji i robotici.
- Dana 17. travnja 2020. Parlament je donio [rezoluciju](#) o usklađenom djelovanju EU-a za suzbijanje pandemije bolesti COVID-19 i njezinih posljedica.

- Dana 18. lipnja 2020. Parlament je donio [odluku](#) o osnivanju, nadležnostima, brojčanom sastavu i trajanju mandata Posebnog odbora za umjetnu inteligenciju u digitalnom dobu.
- Dana 25. studenoga 2020. Parlament je donio [rezoluciju](#) o novoj industrijskoj strategiji za Europu.
- U svojoj [rezoluciji](#) od 7. srpnja 2022. o boljoj regulativi: zajedničkim snagama za bolje zakonodavstvo, Parlament je pozvao Komisiju da objavi svoj kalkulator „jedan za jedan”. Naglasio je da bi pri primjeni pristupa „jedan za jedan” trebalo uzeti u obzir sve troškove usklađivanja, i one administrativni i one koji su povezani s prilagođavanjem, te je naglasio potrebu da se osigura da taj pristup primjenjuju države članice te lokalna i regionalna tijela.
- Parlament je 15. rujna 2022. održao raspravu o [stanju MSP-ova u Uniji](#).

Više informacija o toj temi dostupno je na internetskim stranicama [Odbora za ekonomsku i monetarnu politiku](#) i [Odbora za industriju, istraživanje i energetiku](#).

Corinne Cordina
04/2023

